Bardzo szczegółowa instrukcja instalacji pakietu geant4

Aleksandra Fijałkowska

Wydział Fizyki, Uniwersytet Warszawski aleksandra.fijalkowska@fuw.edu.pl

16 marca 2020

Aleksandra Fijałkowska

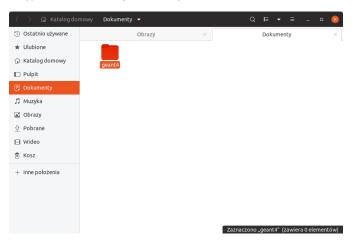
Aby w pełni doświadczyć trudów instalacji pakietu GEANT4 zainstalowałam go ponownie, na świeżo zainstalowanym systemie Ubuntu 19.04. Poniżej opisuję szczegółowo każdy krok, który wykonałam. Zainstalowana wersja to Geant4.10.06.p01 (najnowsza).

Źródła najnowszej wersji pakietu geant są do ściągnięcia na stronie http://geant4.web.cern.ch/support/download.

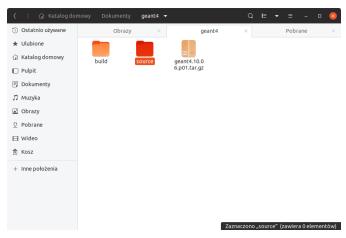

Aby zapisać wersję działającą na systemie Linux naciśnij przycisk *Download* znajdujący się obok *GNU or Linux tar format, compressed using gzip (33.3Mb, 34869969 bytes)*. Starsze wersje są dostępne po wybraniu linka z prawego menu Previous Releases of Geant4. Link prowadzi do strony zawierającej archiwalne wydania (https://geant4.web.cern.ch/support/download_archive)

Warto wygospodarować sobie jakieś szlachetne miejsce na źródła i pliki instalacyjne. Niech to nie będzie katalog "Pobrane"!

Źródło rozpakowujemy w wybranym katalogu. Powstały katalog będzie się nazywał geant4.10.06.p01. U siebie zmieniłam mu nawę na "source". Ponadto stworzyłam katalog "build", w którym zbuduję i zainstaluję geant'a.

Zanim zainstalujemy geant'a musimy wybrać interesujące nas opcje np. umożliwić pracę wielowątkową, albo określić biblioteki do wizualizacji. Opcje te można ustalić jako parametry wywołania programu cmake, albo skorzystać z ccmake, czyli prostego GUI do cmake.

Weszłam do katalogu build i stamtąd wywołałam polecenie: ccmake -DCMAKE_INSTALL_PREFIX=install ../source

Opcja –DCMAKE_INSTALL_PREFIX=install mówi o tym, gdzie mają się znaleźć pliki instalacyjne. W moim przypadku geant stworzył katalog install wewnątrz katalogu build. Gdybym instalowała geant'a na nowo, kazałabym stworzyć katalog install obok katalogu build i source, czyli zmieniła opcję na –DCMAKE_INSTALL_PREFIX=../install

Opcja ../source mówi o położeniu pliku CMakeList.txt, który znajduje się w katalogu source.

Mój system nie miał zainstalowanego cmake (ani ccmake), o czym zostałam poinformowana wraz z instrukcją instalacji (wybrałam drugie z wymienionych poleceń):

Zainstalowałam cmake zgodnie z sugestią systemu i powtórzyłam polecenie ccmake -DCMAKE_INSTALL_PREFIX=install ../source Otworzył się program ccmake, co wygląda następująco:

Kliknęłam przycisk "c", co zgodnie z menu na dole oznacza konfigurację. Otrzymałam następujący błąd:

Zgodnie z komunikatem brakuje mi biblioteki EXPAT. W nowym terminalu wpisałam w konsoli polecenie (znalezione z pomocą googla): sudo apt-get install -y libexpat1-dev

Wróciłam do konsoli z otwartym programem ccmake, kliknęłam "e" otrzymując panel do zmiany konfiguracji budowania geant'a

```
tomek@tomek-Inspiron-N5010: ~/Dokumenty/geant4/build
                                                      Page 1 of 1
 GEANT4 INSTALL DATA
 GEANT4 INSTALL DATADIR
 GEANT4 USE G3T0G4
 GEANT4 USE GDML
 GEANT4 USE INVENTOR
 GEANT4 USE OPENGL X11
 GEANT4 USE OT
 GEANT4 USE RAYTRACER X11
 GEANT4 USE SYSTEM ZLIB
 GEANT4 USE XM
 CLANG FORMATTER
                                   CLANG FORMATTER-NOTFOUND
 CMAKE BUTLD TYPE
 CMAKE INSTALL PREFIX
                                  /home/tomek/Dokumenty/geant4/build/install
 G4FORMAT LOGDIR
                                   /home/tomek/Dokumenty/geant4/build/format
 GEANT4 BUILD MULTITHREADED
 GEANT4 USE SYSTEM CLHEP
                                  OFF
 GEANT4 USE SYSTEM EXPAT
GEANT4 INSTALL DATA: Download/Install datasets missing from GEANT4 INSTALL DATADIR
Press [enter] to edit option Press [d] to delete an entry
                                                                                              CMake Version 3.13.4
Press [c] to configure
Press [h] for help
                             Press [q] to quit without generating
Press [t] to toggle advanced mode (Currently Off)
```

Nawigując strzałkami i przyciskiem "Enter" zmieniłam konfigurację cmake na moją ulubioną:

```
tomek@tomek-Inspiron-N5010: ~/Dokumenty/geant4/build
                                                     Page 1 of 1
GEANT4 INSTALL DATA
GEANT4 INSTALL DATADIR
GEANT4 USE G3TOG4
GEANT4 USE GDML
GEANT4 USE INVENTOR
 GEANT4 USE OPENGL X11
GEANT4 USE OT
GEANT4 USE RAYTRACER X11
GEANT4 USE SYSTEM ZLIB
GEANT4 USE XM
CLANG FORMATTER
                                  CLANG FORMATTER-NOTFOUND
 CMAKE BUILD TYPE
CMAKE INSTALL PREFIX
                                  /home/tomek/Dokumenty/geant4/build/install
G4FORMAT LOGDIR
                                  /home/tomek/Dokumenty/geant4/build/format
GEANT4 BUILD MULTITHREADED
GEANT4 USE SYSTEM CLHEP
GEANT4 USE SYSTEM EXPAT
CMAKE_BUILD_TYPE: Choose the type of build, options are: None Release TestRelease MinSizeRel Debug_Debug_FPE Re
Press [enter] to edit option Press [d] to delete an entry
                                                                                              CMake Version 3.13.4
Press [c] to configure
Press [h] for help
                             Press [q] to quit without generating
Press [t] to toggle advanced mode (Currently Off)
```

NAJWAŻNIEJSZE JEST WŁĄCZENIE OPCJI GEANT4_USE_QT ORAZ GEANT4_USE_OPENGL_X11 !!!! BEZ TEGO SYMULACJA NIE BĘDZIE MIAŁA PIĘKNEJ WIZUALIZACJI.

Po ustawieniu opcji budowania kliknęłam przycisk "c" otrzymując komunikat informujący o braku bibliotek QT:

```
The second during the last pass

| Chake Version | Chake Versi
```

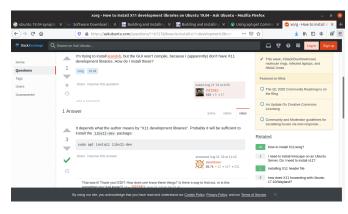
Wyszukałam polecenia instalujące QT na ubuntu i wpisałam je w nowej konsoli (nie muszę wychodzić z ccmake). Nie instalowałam dokumentacji QT (można to zrobić, jeśli ktoś ma ochotę).

Wróciłam do konsoli z otwartym ccmake, kliknęłam przycisk "e" i jeszcze raz spróbowałam skonfigurować projekt (przycisk "c"). Tym razem otrzymałam komunikat o braku X11

```
The state of the last pass of the last p
```

Ponownie skorzystałam z pomocy google (przepisałam komunikat z ccmake do wyszukiwarki) otrzymując następującą wskazówkę:

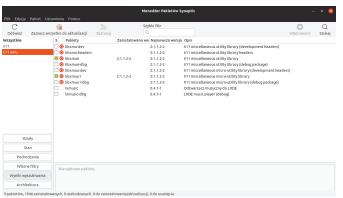

Polecenie wpisałam w nowej konsoli.

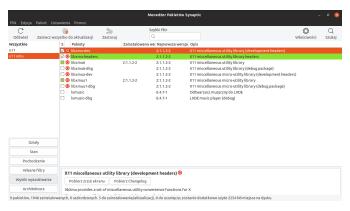

Po raz pierwszy napotkałam jakiś problem. Okazało się, że libx11-dev już było zainstalowane (być może razem z QT), czyli to rozwiązanie nie pomoże. Jako, że nie znalazłam mądrzejszej podpowiedzi zainstalowałam sobie SYNAPTIC (w starszych Ubuntu jest zainstalowany domyślnie, w wersji 19.04 trzeba go samemu dodać). Wpisałam w konsoli: sudo apt-get install synaptic

Uruchomiłam synaptic, kliknęłam przycisk wyszukiwania (lupkę) i wpisałam x11 xmu.

Zaznaczyłam do instalacji lubxmu-dev oraz libxmu-headers: zaznaczyłam kwadraty znajdujące się obok nazwy pakietu i kliknęłam "Zastosuj".

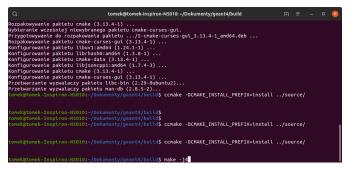
Wróciłam do konsoli z otwartym ccmake, kliknęłam "e" aby wyjść z okienka z

błędem, potem "c" aby dokończyć konfiguracje, a potem "g" aby wygenerować pliki do kompilacji i instalacji. Tym razem nie dostałam więcej błędów, ccmake zakończył pracę.

W konsoli, w której uprzednio uruchamiałam ccmake (czyli otwartej w katalogu build) wpisałam:

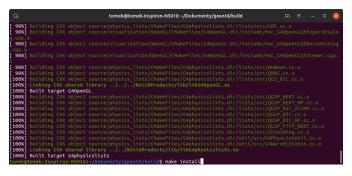
make - i4

Opcja - j umożliwia wykorzystanie więcej niż jednego watku. Mój procesor iest czterowatkowy dlatego wybrałam 4.

Poleceniem make rozpoczęłam długą kompilację geant'a. U mnie trwało to ze 2 godziny, ale na lepszej maszynie na pewno będzie dużo szybciej. =

Po zakończonej sukcesem kompilacji zostało już tylko pakiet zainstalować wpisując polecenie make install. Instalacja powinna trwać już tylko chwilę

Program zostanie zainstalowany w miejscu podanym na początku w zmiennej -DCMAKE_INSTALL_PREFIX. Jak już wspomniałam, w moim przypadku w katalogu build stworzył się katalog install z plikami instalacyjnymi.

Proszę zwrócić uwagę, że instalacja odbyła się bez uprawnień sudo, czyli wszystko zrobiło się lokalnie, bez ingerencji w pliki systemowe. Aby móc korzystać z geanta musimy powiedzieć systemowi, gdzie go szukać. W tym celu każdorazowo po uruchomieniu konsoli, w której chcemy pracować z geantem, powinniśmy wywołać skrypt geant4.sh ustawiający geantowe zmienne systemowe. Skrypt znajduje się w katalogu instalacyjnym (u mnie install) w podkatalogu bin. W konsoli należy wpisać: source sciezka_do_katalogu_instalacyjnego/install/bin/geant4.sh

Każdorazowe uruchamianie skryptu jest dość niewygodne w sytucaji, w której intensywnie i często pracujemy z wykorzystaniem geant'a. Proponuję aby polecenie wpisać do skryptu .bashrc. Jest to skrypt automatycznie uruchamiany po każdym włączeniu terminala. Znajduje się w katalogu domowym. Jest to skrypt ukryty, więc domyślnie nie widać go w nautilus-ie (menadżerze plików w Ubuntu).

Aby otworzyć .bashrc otwórz konsolę w katalogu domowym i wpisz: gedit .bashrc

Zjedź na koniec pliku i dopisz linię:

source sciezka_do_katalogu_instalacyjnego/install/bin/geant4.sh
U mnie wyglada to tak:

```
# enable programmable completion features (you don't need to enable # this, if it's already enabled in /etc/bash.bashrc and /etc/profile # sources /etc/bash.bashrc).

# source /etc/bash.bashrc)

# if | shopt-og posits; then

# if [-f /usr/share/bash-completion/bash_completion]; then

. /usr/share/bash-completion/bash_completion

elif [-f /etc/bash_completion]; then

. /etc/bash_completion

fit

source /home/tomek/Dokumenty/geant4/build/install/bin/geant4.sh

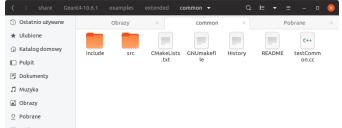
sh * Szerokośćtabulacji:8 * Wrsz1,kol1 * WST
```

Po zainstalowaniu geanta warto sprawdzić, czy wszystko działa. W tym celu najlepiej skorzystać z projektu, który na pewno nie ma błędów. Wraz z kodem pakietu ściągnęliśmy szereg przykładów dostępnych katalogu instalacyjnym, podkatalogu share/Geant4-10.06.1/examples (u mnie

home/Dokumenty/geant4/build/install/share/Geant4-10.06.1/examples). Dostępne są 3 typy przykładów: proste (basic), zaawansowane (advanced) oraz rozszerzone (extended). W celu przetestowania instalacji pakietu można skorzystać z dowolnego przykładu (prawie, o czym za chwilę). Ja skompilowałam i uruchomiłam przykład z extended/common. Weszłam do

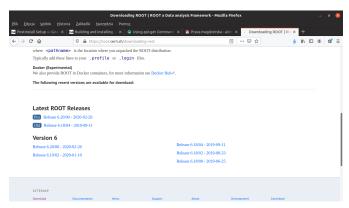
katalogu przykładu. Stworzyłam katalog build. W katalogu build otworzyłam terminal, wpisałam polecenie cmake ..., potem make. Kod się skompilował, powstał plik wykonywalny testCommon. Uruchomiłam go wpisując ./testCommon. Program się włączył, a następnie wyłączył. Nie był to efekt,

którego oczekiwałam, ale nie chciało mi się drążyć tej sprawy. Wyjaśniła się chwile później.

Idąc za ciosem postanowiłam zainstalować też ROOT-a. ROOT będzie nam potrzebny do zapisywania wyników symulacji oraz ich analizy. Pakietu ROOT się nie instaluje, wystarczy go ściągnąć, rozpakować i ustawić zmienne wskazujące na root-a.

Proszę udać się do strony https://root/cern.ch/download-root, kliknąć w link "Release 6.20/00 - 2020-02-26"

Wybieramy wersję binarną dostosowaną do naszego systemu operacyjnego. W moim przypadku jest to Ubuntu 19.. Sciągamy plik na dysk. Robimy mu jakieś stosowne miejsce (np. obok katalogu geant możemy stworzyć katalog root). Rozpakowujemy paczkę. Powinniśmy mieć w środku katalog bin, a w nim skrypt thisroot.sh. Podobnie jak w przypadku geanta musimy skrypt uruchomić każdorazowo po uruchomieniu konsoli lub wpisać takie polecenie do

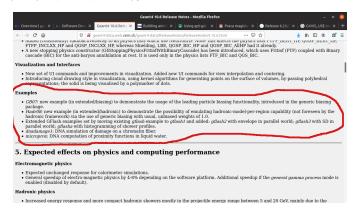
U mnie to wygląda tak:

pliku .bashrc

```
.bashrc
  Zapisz
# colored GCC warnings and errors
#export GCC COLORS='error=01:31:warning=01:35:note=01:36:caret=01:32:locus=01:guote=01'
# some more ls aliases
alias ll='ls -alF
alias la='ls -A'
alias l='ls -CF'
# Add an "alert" alias for long running commands. Use like so:
# sleep 10; alert
alias alert='notify-send --urgency=low -i "$([ $? = 0 ] && echo terminal || echo error)" "$
(history|tail -n1|sed -e '\''s/^\s*[0-9]\+\s*//:s/[:&|]\s*alertS//'\'')"'
# Alias definitions.
# You may want to put all your additions into a separate file like
# ~/.bash aliases, instead of adding them here directly.
# See /usr/share/doc/bash-doc/examples in the bash-doc package.
if [ -f ~/.bash aliases ]; then
    . ~/.bash aliases
# enable programmable completion features (you don't need to enable
# this, if it's already enabled in /etc/bash.bashrc and /etc/profile
# sources /etc/bash.bashrc).
if ! shopt -og posix: then
  if [ -f /usr/share/bash-completion/bash completion ]: then
    . /usr/share/bash-completion/bash completion
  elif [ -f /etc/bash completion ]; then
   /etc/hash_completion
```

Na koniec postanowiłam uruchomić któryś z moich starszych kodów, aby upewnić się, czy nie muszę dokonać jakichś zmian pomiędzy wersją 10.04 a 10.06. Kod się pięknie skompilował, jednak po uruchomieniu okazało się, że program znów się otwiera i zamyka, bez włączenia wizualizacji.

Okazuje się, że wersja 10.06 ma pewne istotne zamiany w stosunku do wersji poprzednich. Większość przykładów dostarczanych wraz z paczką geant'a jest napisana na starsze wersje i nie będzie działać (też uważam, że to granda, powinni przepisać wszystkie przykłady tak, aby działały w nowej wersji). Przykłady napisane pod wersje 10.06 to:

Mam nadzieję, że każdemu z Państwa udało się zainstalować geanta. Jeśli nie, proszę do mnie pisać/wysyłać screeny błędów, a jeśli ktoś na prawdę nie ma na czym go zainstalować, proszę dać mi znać. Może uda mi się coś wymyślić.